

OBSAH:

1	ÚVOD DO PROBLEMATIKY DĚTSKÉ ONKOLOGIE	9
	prof. MUDr. Štěrba Jaroslav, Ph.D.	
2	NÁHLÉ PŘÍHODY V DĚTSKÉ ONKOLOGII	18
2.1	Hyperleukocytosa.....	18
	MUDr. Růžičková Petra	
2.1.1	Granulocyty	19
2.1.2	Agranulocyty.....	20
2.1.3	Kazuistika.....	26
2.2	Metabolické komplikace	27
	MUDr. Bronišová Danica	
2.3	Syndrom horního mediastina a syndrom horní duté žíly	38
	MUDr. Pavelka Zdeněk	
2.4	Neurologické náhlé příhody	45
2.4.1	Syndrom intrakraniální hypertenze (SIKL)	45
	MUDr. Pavelka Zdeněk	
2.4.2	Syndrom měšní komprese u dětí s nádorovým onemocněním	50
	MUDr. Zitterbart Karel, MUDr. Pavelka Zdeněk	
2.5	Břišní náhlé příhody	53
	as. MUDr. Bajčiová Viera, CSc	
2.5.1	Etiologie a patofyziologie	53
2.5.2	Diagnostika a vyšetření dítěte s břišními symptomy	54
2.5.3	Nejčastější akutní břišní příhody v dětské onkologii	55
2.5.3.1	Ileus.....	55
2.5.3.2	Nekrotizující enterokolitída	57
2.5.3.3	Akutní pankreatitída	60
2.5.3.4	Veno-okluzivní choroba jater (VOD)	61
2.5.3.5	Akutní krvácení ze zažívacího traktu	64
2.5.3.6	Proktokolitída, perirektální absces	65
3	HEMATOLOGICKÁ PODPŮRNÁ PÉČE, KRVÁCIVÉ A TROMBOTICKÉ KOPLIKACE, HEMOTERAPIE.....	66
	MUDr. Zapletal Ondřej	
3.1	Hemostáza a její poruchy	66
3.2	Krvácivé komplikace u onkologických pacientů	68
3.3	Trombotické komplikace u onkologických pacientů	70
3.3.1	CŽK a trombóza	73

3.3.2	Zásady správného odběru krve na hemokoagulační vyšetření.....	73
3.4	Hemoterapie	74
3.4.1	Hemovigilance.....	75
3.4.2	Transfuzní přípravky (TP).....	77
3.4.3	Erytrocytární přípravky	78
3.4.4	Trombocytární přípravky	79
3.4.5	Plazma	80
3.4.6	Praktické shrnutí.....	81
3.4.7	Krevní deriváty	83
4	INFEKČNÍ KOMPLIKACE, PREVENCE, PROFYLAXE INFEKCÍ	86
	<i>MUDr. Mazánek Pavel, prof. MUDr. Štěrba Jaroslav, Ph.D.</i>	
4.1	Neutropenie	86
4.1.1	Nejčastější druhy infekcí u onkologicky nemocných.....	87
4.2	Prevence infekcí	88
4.3	Profylaxe infekcí	88
4.3.1	Profylaxe bakteriálních infekcí	88
4.3.2	Profylaxe virových infekcí	89
4.3.3	Profylaxe mykotických infekcí.....	89
4.3.4	Profylaxe pneumocytis carinii	89
5	LÉČBA FEBRILNÍ NEUTROPENIE.....	90
5.1	Léčba febrilní neutropenie.....	91
	<i>MUDr. Mazánek Pavel, prof. MUDr. Štěrba Jaroslav, Ph.D</i>	
5.1.1	Léčba dětí s febrilní neutropenií nízkého rizika ambulantní perorální léčba – nepovinná část	92
5.1.2	Léčba dětí s febrilní neutropenií středního rizika	93
5.1.3	Léčba dětí s febrilní neutropenií vysokého rizika	93
5.2	Léčba septického šoku u dětí.....	94
	<i>MUDr. Štěrba Martin, Ph.D.</i>	
5.2.1	Definice klíčových pojmu	94
5.2.2	Klinické příznaky šoku a jejich vyhodnocování.....	95
5.2.3	Léčba septického šoku	97
5.2.4	Komplexní intenzivní péče o pacienta v těžké sepsi a septickém šoku	101

6 NUTRIČNÍ PODPORA	105
MUDr. Lokaj Petr	
6.1 Malnutrice	105
6.1.1 Enterální výživa.....	107
6.1.2 Parenterální výživa.....	108
6.1.3 Potřeba tekutin	109
6.1.4 Glykémie a insulín	109
6.2 Nausea a zvracení vyvolané chemoterapií.....	110
MUDr. Lokaj Petr, MUDr. Weinreb Michal	
7 LÉČBA BOLESTI U ONKOLOGICKY NEMOCNÝCH DĚtí.....	118
MUDr. Lokaj Petr	
7.1 Hodnocení bolesti	119
7.2 Nefarmakologické metody léčby bolesti u dětí s nádorovým onemocněním	119
7.3 Farmakologické zvládání nádorové bolesti u dětí	120
7.4 Cesty a způsoby podání analgetik.....	123
8 PSYCHOSOCIÁLNÍ ASPEKTY PÉČE O DĚTI S MALIGNÍM ONEMOCNĚNÍM (ETICKÉ PROBLÉMY).....	128
Mgr. Vlčková Irena	
8.1 Možnosti psychosociální péče v pediatrické onkologii	129
8.2 Etické problémy v pediatrické onkologii	132
8.3 Komunikace a sdělování informací v pediatrické onkologii	133
8.4 Praktické otázky při komunikaci s dítětem o závažném onemocnění	135
8.5 Postup sdělování diagnózy	138
8.6 Chápání nemoci u dětí a dospívajících.....	141
8.6.1 Senzomotorické období (0-2let)	142
8.6.2 Předoperační stádium (2-7let).....	143
8.6.3 Stádium konkrétního myšlení (7-11let)	144
8.6.4 Stádium abstraktního myšlení (11 a více let).....	145
8.7 Chápání smrti u dětí	146
9 OCHRANA REPRODUKČNÍCH FUNKCÍ, POZDNÍ TOXICITA LÉČBY... 152	
MUDr. Magnová Olga	
9.1 Poruchy funkce pohlavních žláz jako následek chemoterapie	152
9.1.1 Poruchy funkce pohlavních žláz jako následek radioterapie.....	153
9.1.2 Komplexní ochrana reprodukčních funkcí.....	154

9.2	Pozdní následky onkologické léčby	155
9.3	Terapie	158

10 CENTRÁLNÍ ŽILNÍ KATETRY U ONKOLOGICKY NEMOCNÝCH DĚtí.. 160

MUDr. Štěrba Martin, Ph.D., Petlachová Martina

10.1	Centrální žilní přístup u dětí	160
10.1.1	Přístupy do centrálního řečiště	160
10.2	Kanylace centrálních žil – obecné principy	161
10.3	Jednotlivé přístupy do centrálního žilního řečiště	166
10.3.1	Kanylace vnitřní krční žíly (vena jugularis interna).....	166
10.3.2	Kanylace zevní krční žíly (vena jugularis externa).....	168
10.3.3	Kanylace podklíčkové žíly (vena subclavia)	168
10.3.4	Kanylace stehenní žíly (vena femoralis).....	169
10.4	Péče o centrální venózní vstupy – katetry a porty	171
10.4.1	Ošetřovatelský postup při aplikaci do venózního portu – uzavřený systém	172
10.4.2	Ošetřovatelský postup při aplikaci do centrálního venózního portu – otevřený systém.....	174
10.5	Ošetřovatelský postup při ošetření ústí CVK.....	175

11 PÉČE O DÍTĚ S TRANSPLANTACÍ KOSTNÍ DŘENĚ 179

MUDr. Kepák Tomáš, Cetlová Alice

11.1	Předtransplantační příprava	185
11.2	Předtransplantační příprava příjemce	185
11.3	Předtransplantační příprava dárce	185
11.4	Odběr periferních kmenových buněk nebo kostní dřeně pro transplantaci.....	186
11.5	Vlastní průběh transplantace krvetvorné tkáně.....	187

12 PODPŮRNÁ PÉČE V PRŮBĚHU RADIOTERAPIE A VEDLEJŠÍ NÁSLEDKY RADIOTERAPIE..... 203

MUDr. Hřivňacká Jana, MUDr. Zitterbart Karel,

MUDr. Horová Hana, prof. MUDr. Šlampa Pavel, CSc.

12.1	Vedlejší následky radioterapie	204
12.1.1	Akutní postradiační reakce.....	204
12.1.2	Pozdní postradiační reakce	205
12.1.3	Lokální postradiační reakce	205
12.1.4	Systémová postradiační reakce	205
12.1.5	Faktory ovlivňující závažnost radiačního poškození	205
12.1.6	Toleranční dávky tkání a orgánů	206

12.2 Obecné principy terapie akutních nežádoucích účinků radioterapie	207
12.2.1 Kožní toxicita.....	207
12.2.1.1 Akutní radiodermatitida.....	208
12.2.1.2 Chronická radiodermatitida.....	210
12.3 Nauzea a zvracení, podpora nutrice.....	211
12.3.1 Nevolnost a zvracení	211
12.3.2 Podpora nutrice	212
12.4 Hematologická toxicita.....	213
12.5 Speciální část	214
12.5.1 Ozařování v oblasti hlavy	214
12.5.2 Ozařování v oblasti hlavy a krku.....	216
12.5.3 Postižení zraku	218
12.5.4 Postižení sluchu.....	219
12.5.5 Poruchy funkce štítné žlázy	219
12.5.6 Mícha	220
12.6 Ozařování v oblasti hrudníku	220
12.6.1 Akutní nežádoucí účinky	220
12.6.2 Subakutní nežádoucí účinky.....	221
12.6.3 Pozdní nežádoucí účinky.....	221
12.7 Ozařování v oblasti břicha a pánve	222
12.7.1 Akutní nežádoucí účinky	222
12.7.2 Pozdní nežádoucí účinky.....	224
12.7.3 Muskuloskeletální systém	225
12.7.4 Sekundární malignity	226
POUŽITÁ LITERATURA	228
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	234
OBRÁZKY	236
PŘÍLOHA	237
Strava pro imunokompromitované pacienty, <i>MUDr. Kepák Tomáš, Cetlová Alice</i>	